

Beograd Ceka Crnu Goru

Author: [IWPR Balkans](#)

Crnogorski biraci mogli bi uticati na rezultat borbe za vlast izmedju Kostunice i Djindjica.

Dvojica najmocnijih ljudi u Srbiji - jugoslovenski predsednik Vojislav Kostunica i njegov rival srpski premijer Zoran Djindjic sutinski imaju isti pristup prema buducim odnosima sa Crnom Gorom.

Razlike koje se pojavljuju u dnevnim istupanjima odraz su njihove medjusobne politicke borbe za primat u Srbiji, kao i licnog odnosa prema crnogorskom predsedniku Milu Djukanovicu - koji se smatra bliskim Djindjicevim prijateljem.

I Djindjic i Kostunica se zalazu za model "minimalne federacije", gde bi u zajednickoj nadleznosti, pored saveznog predsednika, ostala spoljna politika, odbrana, monetarna politika, ljudska prava i kontrola leta.

Istovremeno, obojica isticu da ce postovati zelju Crne Gore za izlaskom iz savezne drzave.

Kad je rec o razlikama, Kostunica insistira na platformi vladajuce koalicije u Srbiji koja porucuje - ili minimalna zajednicka drzava, ili nista.

Djindjic, koji je zagovornik iste ideje, ipak nije rekao odlucno ne Djukanovicevoj ideji o savezu nezavisnih drzava.

Osim toga, razlike izmedju njih su postale znacajnije posle izbora u Crnoj Gori, gde je Djukanovic izvojevao minimalnu pobeđu, ali ne i mogucnost da krene u referendum za otcepljenje Crne Gore.

Posle pocetnog odusevljena u Srbiji faktickom pobedom projugoslovenskog stava u Crnoj Gori, doslo je do neprijatnog saznanja da zbog podeljenosti crnogorskog drustva pregovori o buducjoj zajednickoj federaciji mogu trajati u nedogled.

Sada, Kostunica insistira na brzom crnogorskom odgovoru - ostanak ili odlazak, dok Djindjic pokazuje vise strpljenja i spremnosti za duze pregovore.

Milorad Jovanovic, portparol Demokratske stranke Srbije, koju predvodi Kostunica ovako je definisao Kostunicin stav: "Srbija nema vise vremena da ceka Crnu Goru dok ne odluci da li zeli da ide separatnim putem ili da ostane u zajednickoj drzavi".

On je Djukanovicu dao nemoguc rok za izjasnjavanje. "Najkasnije za mesec dana mora se resiti buducnost Jugoslavije".

Prema Kostunicinom portparolu, Srbiji spori proces pregovaranje ne odgovara, jer ona mora hitno da definise svoj drzavni okvir i krene u reforme. Nju u tom pravcu gura pragmaticno pitanje - na koju adresu ce stici inostrana pomoc posle donatorske konferencije u junu, na jugoslovensku ili srpsku.

Jovanovic otuda opominje da donatori "nece znati kome treba da se uputi pomoc od milijardu dolara".

"Srbija prihvata bilo kakvo resenje, ali ono mora da se donese brzo", preneo je Jovanovic stav Kostunice.

Iza ovako racionalnog politickog zahteva krije se takodje Kostunicina politicka potreba da sto pre izađe iz nedefinisanog politickog stanja u kome se nalazi.

Iako prednjaci na svim listama popularnosti, a njegova stranka ima sve vise pristalica, njegova ovlasčenja kao predsednika Jugoslavije, umnogome su samo simbolicka. Njegova pozicija je ogranicena protokolarnom funkcijom jer se nalazi na celu fakticki nepostojeće federalne drzave.

Za to vreme Djindjiceva pozicija kao premijera u Srbiji koji kontrolise finansije, policiju i medije, daleko je mocnija.

Otuda Kostunici odgovara brza politicka odluka. On zeli da iskoristi trenutne pozicije svoje partije i brzo ide u izbore, bilo da Crnogorci odu, pa to budu izbori samo u Srbiji, bilo da ostanu, pa izbori budu za saveznu drzavu.

Ako Djukanovic prihvati "minimalnu federaciju", neminovno slede savezni izbori i ustavna reforma. Na njih bi Kostunica izasao izvan DOS a i ojacao svoj polozej na celu te buduće federacije.

Ako se Djukanovic, pak, odluci za brzo raspisivanje referenduma, minimalne sanse su da sa tako malom prednoscu u Crnoj Gori, on nezavisnost izbori, tako da ce biti evidentno da Jugoslavija preživljava a Kostunica opet profitira.

Cak, iako bi se Crnogorci na eventualnom referendumu izjasnili za nezavisnu drzavu, Kostunica dobija, jer bi onda bilo neminovno raspisati nove izbore na nivou Srbije, gde bi se svakako kandidovao za srpskog predsednika.

Ustav Srbije je polupredsednicki ustav i daje daleko veca ovlasčenja. Na takvim izborima on bi mogao da odmeri snage sa Djindjicem, jer je vise nego evidentno da Kostunicina DSS zapravo neće ostati u DOS koaliciji.

Tu su, naravno, i licne netrpeljivosti. Kostunica Djukanovica smatra "ucenikom Slobodana Milosevica" i veruje da zajednicka drzava Srbije i Crne Gore ne može da funkcioniše sve dok je on na vlasti u Podgorici.

Kostunica pozurivanjem slabi Djukanovica za koga su i jedna i druga opcija poraz, jer je polovina crnogorskih gradjana za njega izgubljena. To bi mu znacajno umanjilo sanse na predsednickim izborima u Crnoj Gori krajem sledeće godine.

Ovakvo Kostunicino pozurivanje poklapa se sa vecinskim stavom stanovnistva u Srbiji koji glasi - sto god da se desi, neka bude sto pre, da se vise ne oteze.

Dindic, medjutim, porucuje da ima dovoljno vremena i svom prijatelju Djukanovicu sugerise da otvori razgovore sa protivnicima u samoj Crnoj Gori, a zatim sa predstavnicima Srbije i savezne drzave.

Djindjic je u ovom trenutku, kao premijer Srbije, jaci od Kostunice, i odgovara mu da se na liniji Beograd-Podgorica jos neko vreme zadrzi status quo.

Svaka promena stanja oslabila bi ga, pa on zeli da, pre razresenja sa Crnom Gorom, prvo završi obracun sa Kostunicom, dok licni animozitet narasta izmedju njih.

Djindjic zeli da to vreme iskoristi i u inostranstvu i u zemlji da potpuno preuzme kontrolu nad reformama, cime bi pre izbornog suceljavanja , koje bi da sto vise odlozi, marginalizovao Kostunicu i istopio njegovu trenutnu prednost u birackom telu.

Zato je, Djindicu uoci obracuna sa Kostunicom, koji ce biti najvazniji politicki dogadaj u Srbiji posle pada Milosevica, jos uvek potrebna nepostojeca savezna drzava sa slabim Kostunicom na njenom celu, posebno posto je u medunarodnim krugovima preuzeo primat od predsednika SRJ.

On veruje da ce za to vreme uspeti da krizu u odnosima sa Crnom Gorom, koja vise opterecuje Kostunicu nego njega, doceka kao pobednik nad svojim rivalom.

Istovremeno, on zeli da spasi svog saveznika Djukanovica, dajuci mu vise vremena da se snadje nakon nepovoljnih rezultata izbora koje nije ocekivao. Djukanovicu doista treba vreme da otupi ostru polarizaciju crnogorskih biraca.

Zato je Djindjic, kako je priznao, Djukanovica prosle nedelje, prilikom susreta u Beogradu, savetovao da ne ulazi u koaliciju sa Liberalnom strankom, koju cine crnogorski nacionalisti i radikalni zagovornici nezavisnosti.

Djindjic zna da ce u takvoj koaliciji Djukanovic biti pod pritiskom da zakaze referendum jos ovog leta, i da ce samim tim uci u završnicu koja je preuranjena i, koja se za njega ne moze dobro završiti.

Umesto toga Djindjic cak smatra da Djukanovic treba da ponudi koaliciju predstavnicima neprijateljskog prosrpskog bloka, da bi otupio polarizaciju oko nezavisnosti, a sebe nametnuo kao zagovornika demokratije i ekonomskih reformi, gde ga prosrpski blok sacinjen od Milosevicevih saveznika ne moze nadigrati.

"Savetovao sam ga da nade jedno stabilnije resenje, da ne pokusava da formira vladu tek da bi se formirala vlada, nego da pokusa da pomiri tu podelu koja je nastala u Crnoj Gori", rekao je Djindjic.

Djukanovic je odbacio sugestiju da napravi ovakvu koaliciju, ali je delimicno poslusaio Djindjica; obecao je razgovore sa svim politickim opcijama, koji ce trajati u nedogled i tako mu omoguciti da kupi vreme.

Istovremeno, pokazao je spremnost da referendum o nezavisnosti odlozi za devet meseci, verujuci da je to vreme koliko ce Djindjicu biti dovoljno za obracun sa njihovim zajednickim rivalom Kostunicom.

Zato se i Djukanovic aktivno ukljucio u borbu dvojice srpskih rivala, proglašavajući Djindjica "covekom buducnosti", sa kojim se moze pregovarati, a Kostunicu "covekom proslosti", opterecenog nacionalizmom.

Tako se trojica najmocnijih ljudi u SRJ, pojavljuju kao bastinici Milosevicevog nasleda - vlast i drzavna

arhitektura podreduju se licnim politickim ambicijama.

Istovremeno, Srbija je jos jednom propustila sansu da samostalno resi svoj drzavni okvir. Prepusta to definisanje u ruke Podgorice.

Zeljko Cvijanovic je redovni dopisnik IWPR.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/beograd-ceka-crnu-goru>